

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 22.12.2006
KOM(2006) 863 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, DO
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I DO
KOMITETU REGIONÓW**

**Zasady współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz od
roku 2007**

**KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, DO
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I DO
KOMITETU REGIONÓW**

**Zasady współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz od
roku 2007**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

1. WPROWADZENIE

Wspólnotowe działania, prowadzone od 1978 r. w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz umożliwiły stopniowe wprowadzenie w życie współpracy między państwami członkowskimi i Komisją.

W oparciu o nabyte doświadczenia, wspólnotowe ramy współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz¹ zostały ustanowione w 2000 r. na mocy decyzji nr 2850/2000/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Umożliwiły one uproszczenie już podjętych działań poprzez zwiększenie ich spójności oraz ujęcie ich w ramy jednej współpracy, obejmującej okres od dnia 1 stycznia 2000 r. do dnia 31 grudnia 2006 r.

Zapobieganie zanieczyszczeniom oraz działania w odpowiedzi na zanieczyszczenia mórz oparte są na trzech podstawach: rozwoju działań związanych z gotowością do walki, wspólnotowym systemie informacji mającym na celu ułatwienie wymiany informacji między państwami członkowskimi oraz na ułatwieniu reagowania za pośrednictwem wspólnotowego mechanizmu obrony cywilnej².

Wspólnotowe ramy współpracy od chwili ich utworzenia stanowią jedyną w swoim rodzaju formę wymiany dobrych praktyk między państwami członkowskimi, przyczyniając się do widocznej poprawy przygotowania podmiotów odpowiedzialnych oraz uczestników zwalczania przypadkowego i umyślnego zanieczyszczenia mórz w państwach członkowskich.

W chwili obecnej 20 państw członkowskich mających dostęp do morza, a także Norwegia i Islandia aktywnie uczestniczą we wspólnotowych ramach współpracy.

Od 2001 r. na poziomie wspólnotowym dokonano nowych osiągnięć w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom, a także w zakresie działania w odpowiedzi na zanieczyszczenia mórz, w szczególności utworzono Europejską Agencję Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA)³.

¹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2850/2000/WE z dnia 20 grudnia 2000 r., ustanawiająca wspólnotowe ramy współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz

² Decyzja Rady 2001/792/WE, Euratom, ustanawiająca mechanizm wspólnotowy ułatwiający wzmocnioną współpracę w interwencjach wspierających ochronę ludności

³ Rozporządzenie (WE) nr 1406/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2002 r., ustanawiające Europejską Agencję Bezpieczeństwa Morskiego

Niniejszy komunikat przedstawia aktualną sytuację działań wspólnotowych w zakresie gotowości do zwalczania zanieczyszczeń, a także w zakresie działania w odpowiedzi na zanieczyszczenia mórz i wskazuje sposoby całkowitego zapewnienia monitorowania i rozwoju tych działań począwszy od roku 2007, w sytuacji wygaśnięcia wspólnotowych ram współpracy.

2. AKTUALNA SYTUACJA DZIAŁAŃ WSPÓLNOTOWYCH W ZAKRESIE DZIAŁANIA W ODPOWIEDZI NA ZANIECZYSZCZENIA MÓRZ

2.1 Wspólnotowe ramy współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz

Wspólnotowe ramy współpracy w dziedzinie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz, ustanowione w grudniu 2000 r., w dużym stopniu oparte są na doświadczeniach zdobywanych w tej dziedzinie na poziomie Wspólnoty od roku 1978.

Ramy wspólnotowe, oparte na art. 175 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, mają na celu wspieranie i uzupełnianie wysiłków podejmowanych przez państwa członkowskie na rzecz ochrony środowiska morskiego, wybrzeży i zdrowia ludzi przed zagrożeniami powodowanymi przez przypadkowe lub umyślne zanieczyszczenia mórz, z wyłączeniem ciągłych strumieni zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł lądowych. Te ramy wspólnotowe wymierzone są przeciw przypadkowym lub umyślnym zanieczyszczeniom mórz, obejmującym uwalnianie szkodliwych substancji do środowiska morskiego niezależnie od ich pochodzenia, zarówno ze statków, platform oddalonych od brzegu, jak i pochodzących z wybrzeży lub ujść rzek łącznie z materiałami wyrzuconymi, takimi jak amunicja.

Wspólnotowe ramy współpracy mają w szczególności na celu przyczynienie się do zwiększenia możliwości reagowania państw członkowskich w razie zaistnienia wypadków pociągających za sobą wycieki węglowodorów lub grożących wyciekami węglowodorów lub innych szkodliwych substancji do morza, jak również przyczynienie się do zapobiegania takim zagrożeniom oraz wzmocnienie warunków sprzyjających skutecznemu udzielaniu wzajemnego wsparcia pomiędzy państwami członkowskimi. Poza tym przeznaczone są do wzmocnienia współpracy między państwami członkowskimi w celu zapewnienia naprawy szkód zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Wprowadzenie w życie wspólnotowych ram współpracy następuje za pomocą rocznego planu działania, opartego w szczególności na priorytetach opracowywanych corocznie z państwami członkowskimi. Działania te mogą mieć formę kursów i seminariów, wymiany ekspertów, ćwiczeń bądź projektów pilotażowych przeznaczonych do doskonalenia technik i metod działania i naprawy szkód. Organizowane są również działania mające na celu ocenę wpływu danego wypadku na środowisko lub wyciągnięcie wniosków z działań podjętych w wyniku wypadku. Budżet przyznany na te działania wynosił początkowo 7 milionów EUR na okres 2000-2006.

W roku 2003 Parlament Europejski, uznając znaczenie ram wspólnotowych, dostosował kwoty referencyjne z uwzględnieniem rozszerzenia Wspólnoty. Całkowity budżet został podwyższony do 12,6 milionów EUR na cały ten okres.

To dzięki wspólnotowym ramom współpracy wprowadzono również Wspólnotowy System Informacji (CIS) na stronie internetowej Komisji, co miało na celu wymianę między państwami członkowskimi danych dotyczących możliwości reagowania oraz środków

podjętych w razie przypadkowych i umyślnych zanieczyszczeń mórz. Wspólnotowy System Informacji obejmuje wspólnotową stronę powitalną oraz, na krajowych stronach powitalnych, informacje na temat środków działania dostępnych na poziomie krajowym.

Komisję wspiera komitet zarządzający (MCMP – Management Committee for Marine Pollution), składający się z ekspertów pochodzących z władz administracyjnych państw członkowskich (środowisko, transport lub straż przybrzeżna). Poza uchwalaniem rocznych priorytetów, komitet zarządzający odgrywa rolę jedyne go takiego europejskiego forum wymiany dobrych praktyk między państwami członkowskimi.

Wiele porozumień regionalnych obejmuje morza europejskie (Konwencja Barcelońska, Umowa z Bonn, Konwencja Helsińska), a Komisja odgrywa główną rolę poprzez aktywne uczestnictwo w grupach, których zadaniem jest reagowanie na zanieczyszczenie mórz. Jednakże to komitet zarządzający jest jedynym instrumentem na poziomie wspólnotowym, reprezentującym ekspertów ze wszystkich stref regionalnych.

2.2 Reagowanie na wypadki związane z zanieczyszczeniami mórz

W razie wypadku, gdy zasięg katastrofy jest tak wielki, że możliwości reagowania danego kraju okazują się niewystarczające, poszkodowane państwo może, od roku 2001, odwołać się do mechanizmu obrony cywilnej oraz do ośrodka monitoringu i informacji (Monitoring and Information Centre – MIC).

Mechanizm obrony cywilnej powstał w 2001 r. w celu niesienia, na wezwanie, wsparcia w razie nagłej potrzeby oraz przyczynienia się do poprawy koordynacji działań w ramach pomocy, prowadzonych przez państwa członkowskie i przez Wspólnotę.

O ile liczne umowy regionalne dotyczące zanieczyszczeń mórz ułatwiają niesienie wzajemnej pomocy i współpracę między państwami członkowskimi w tej dziedzinie, mechanizm obrony cywilnej stanowi instrument odniesienia na poziomie wspólnotowym, ułatwiający uzyskanie pomocy od państw członkowskich podczas wypadku związanego z zanieczyszczeniem mórz.

Podczas wypadku, takiego jak wypadek tankowca *Prestige*, MIC zareagował natychmiast na prośby o wsparcie wystosowane przez władze Hiszpanii, ułatwiając dostęp do wyspecjalizowanych statków, pływających zapór oraz samolotów nadzorujących przebieg akcji. Komisja powołała również w trybie natychmiastowym misję obserwatorów w Galicji. Przyczyniła się także do zapewnienia koordynacji między Hiszpanią, Portugalią a Francją, trzema państwami dotkniętymi tą klęską, w celu zapewnienia każdemu z nich odpowiednich środków. Ponadto rozpowszechniła obrazy satelitarne katastrofy, analizowane przez wspólny ośrodek badawczy Komisji.

Latem 2006 r. MIC bardzo szybko zareagował na prośbę o wsparcie wystosowaną przez władze Libanu, walcząc z zanieczyszczeniami, które dotknęły to państwo. Jeszcze w czasie trwania działań wojennych MIC zorganizował zespół ekspertów w celu dokonania oceny potrzeb w terenie i udzielił władzom lokalnym wsparcia naukowego i technicznego. Za pośrednictwem MIC dostarczono do Libanu specjalistyczny sprzęt, pochodzący z pięciu państw członkowskich. MIC rozpowszechniła również w państwach członkowskich analizę obrazów satelitarnych. Nieformalna sieć między państwami członkowskimi, utworzona w ramach MCMP przyczyniła się do ułatwienia tej globalnej reakcji: państwa pochodzące z różnych stref geograficznych wspólnie przekazały swój sprzęt na rzecz państwa trzeciego.

2.3 Rola odgrywana przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA)

W 2002 r. została powołana Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA)⁴ w celu wspierania przede wszystkim Komisji i państw członkowskich przy wdrażaniu prawodawstwa wspólnotowego w dziedzinie bezpieczeństwa na morzu oraz ochrony przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez statki.

W 2004 r. zadania Agencji zostały poszerzone za pomocą rozporządzenia (WE) nr 724/2004, które przypisało Agencji specyficzne obowiązki w dziedzinie zwalczania zanieczyszczeń, spowodowanych przez statki w obrębie Wspólnoty.

Zgodnie z tym rozporządzeniem, to do Agencji⁵ należy zapewnienie państwom członkowskim i Komisji wsparcia technicznego i naukowego w dziedzinie przypadkowego lub umyślnego zanieczyszczenia spowodowanego przez statki oraz dostarczanie, po otrzymaniu prośby o wsparcie, sprzętu do zwalczania zanieczyszczeń państwach członkowskich. Działania Agencji stanowią wsparcie dla wspólnotowych ram współpracy w dziedzinie przypadkowego lub umyślnego zanieczyszczenia mórz oraz dla mechanizmu wspólnotowego.

W celu nadania swoim działaniom w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom węglowodorami oraz zwalczania tych zanieczyszczeń wymiaru globalnego, w październiku 2004 r. Agencja przyjęła plan działania w celu zapobiegania i przeciwdziałania zanieczyszczeniom węglowodorami (zwany dalej „planem działania”)⁶, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia.

Od marca 2006 r. do Agencji mogą zgłaszać się poszkodowane kraje w celu wyczarterowania statków do zwalczania zanieczyszczeń, w celu wspierania, za pomocą dodatkowych środków, działań podjętych przez te państwa, mających na celu zwalczanie zanieczyszczeń. Statki te zostały wybrane w drodze przetargu i będą znajdować się w czterech strefach obejmujących morza europejskie. Statki czarterowane przez Agencję będą, na wniosek przekazywane do dyspozycji państw członkowskich na drodze wspólnotowego mechanizmu obrony cywilnej.

Liczba pracowników Agencji, zajmujących się reagowaniem na zanieczyszczenia mórz, wyraźnie wzrosła w roku 2005 i liczy obecnie blisko 20 osób.

3. BILANS DZIAŁAŃ WSPÓLNOTOWYCH PODJĘTYCH W OBRĘBIE WSPÓLNOTOWYCH RAM WSPÓŁPRACY W ZAKRESIE GOTOWOŚCI DO ZWALCZANIA ZANIECZYSZCZEŃ

3.1 Wspólnotowe ramy współpracy pozwoliły na wprowadzenie w życie działań o istotnych następstwach

Od 2000 r. podjęto ponad 40 działań polegających przede wszystkim na organizowaniu warsztatów, projektów pilotażowych lub kursów szkoleniowych. Postawiono na europejski

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1406/2002 z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiające Europejską Agencję Bezpieczeństwa Morskiego

⁵ Rozporządzenie (WE) nr 724/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1406/2002 ustanawiające Europejską Agencję Bezpieczeństwa Morskiego

⁶ Plan działania został przyjęty przez Zarząd Agencji na jej dziewiątym posiedzeniu, które odbyło się w Lizbonie w dniach 21 - 22 października 2004 r. (link Internet: <http://www.emsa.eu.int>).

wymiar projektów: wspierane były przede wszystkim projekty, w których uczestniczyły dwa państwa członkowskie lub więcej.

Wspierane działania były zróżnicowane: badania nad szkodami wyrządzonymi środowisku naturalnemu, refleksja na temat roli samorządów terytorialnych w zakresie przygotowań i reakcji na zanieczyszczenia mórz, czy też działania podejmowane w celu zbierania ropy, obróbka odpadów z ropy, czy też rola wolontariuszy podczas katastrofy o ogromnym zasięgu.

Inne działania odniesienia odpowiadały bardziej szczegółowym celom wspólnotowych ram współpracy.

Jeden z projektów został poświęcony obecności amunicji składowanej w morzu oraz metodom jej unieszkodliwiania. Wnioski oraz badania prowadzone w ramach pewnych umów regionalnych (w szczególności HELCOM) pozwoliły na dokonanie istotnego postępu w tej dziedzinie.

W kwestiach dotyczących reakcji na umyślne zanieczyszczanie mórz, liczne działania poświęcone nielegalnym wyciekom ze statków pozwoliły na wsparcie wymiany informacji między państwami członkowskimi. Ponadto w obrębie Komisji powołano grupę ekspertów zajmującą się monitoringiem satelitarnym zanieczyszczeń mórz ropą (EGEMP).

Wymiana doświadczeń na poziomie europejskim, stanowiąca podstawową wartość dodaną działań wspólnotowych w dziedzinie gotowości, została wprowadzona w życie za pomocą wielu działań o istotnych następstwach. W szczególności w roku 2002 wprowadzono program wymiany ekspertów między państwami członkowskimi (EUMAREX) w celu wspierania kształcenia i wymiany doświadczeń. Od początku 2004 r. wzięło w nim udział 111 beneficjentów z 15 różnych krajów, a przyjmowano ich w prawie dwudziestu państwach.

Ponadto w okresie 2000-2006 Wspólnotowy System Informacji (CIS) na stronie internetowej Komisji był stale uaktualniany, szczególnie po uwzględnieniu rozszerzenia Wspólnoty. System CIS jest często wymieniany przez państwa członkowskie jako jedyny instrument, za pomocą którego realizowana jest współpraca wspólnotowa w zakresie zanieczyszczeń mórz.

Ocena programu w połowie jego istnienia, dokonana w marcu 2004 r., jak również ocena globalna programów obrony cywilnej, przeprowadzona w lipcu 2005 r., zwróciły uwagę na fakt, że działania związane z gotowością pozwoliły na uzyskanie zachęcających wyników na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, takich jak lepsza jakość informacji przekazywanych opinii publicznej lub uświadomienie sobie znaczenia gotowości do zwalczania zanieczyszczeń. Działania te przyczyniły się również do zapobiegania zagrożeniom. Poza tym inwestowanie w kształcenie, wymiana doświadczeń i przygotowania z tych ostatnich lat pozwoliły na rozwój „wspólnej kultury” w dziedzinie przypadkowego zanieczyszczenia mórz.

3.2 Ramy wspólnotowe jako przyczyna powstania innych instrumentów legislacyjnych

Od chwili przyjęcia wspólnotowych ram współpracy niektóre instrumenty legislacyjne zastępowały niekiedy początkowo wytyczone cele.

Wspólnotowe ramy współpracy miały na celu „wspieranie współpracy między państwami członkowskimi w celu zapewnienia odszkodowań za szkody zgodnie z zasadą

„zanieczyszczający płaci””. Organizowano warsztaty i projekty pilotażowe, zwłaszcza po wypadku tankowca *Prestige*. W tym samym czasie rozwinięto prawodawstwo dotyczące szkód środowiskowych, wraz z przyjęciem dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.. Mimo że dyrektywa ta dotyczy kwestii przypadkowego zanieczyszczenia mórz w sposób bardzo niepełny, stanowi ona pierwszy etap na drodze tworzenia wspólnotowych ram odpowiedzialności mających na celu zapobieganie szkodom środowiskowym, wywoływanym przez wypadki tego rodzaju.

W pierwotnych celach ram wspólnotowych zakładano wzmocnienie współpracy między państwami członkowskimi w kwestiach dotyczących zanieczyszczeń umyślnych oraz nielegalnych wycieków ze statków. Dyrektywa 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa, dołączona do decyzji ramowej Rady 2005/667/JAI w sprawie wzmocnienia uregulowań prawnokarnych służących zwalczaniu zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków, stanowi już obecnie ramy prawne dla tych działań.

W rzeczywistości bowiem decyzja ramowa narzuca państwom członkowskim wyznaczenie punktów kontaktowych oraz przewiduje obowiązek informowania w przypadku zanieczyszczeń mogących dotknąć inne państwa członkowskie. Ponadto zawiera ona przepisy ułatwiające wybór właściwego sądownictwa karnego w celu karania za zanieczyszczenia powodowane przez statki.

Inne instrumenty ustawodawcze podkreślają wartość dodaną współpracy wspólnotowej w kwestiach gotowości i reagowania.

Strategia tematyczna mająca na celu ochronę i zachowanie środowiska morskiego, przyjęta przez Komisję dnia 24 października 2005 r.⁷, ustala wspólne cele i zasady na poziomie wspólnotowym, które zostały wprowadzone w życie na szczeblu regionów nadmorskich. Każdy region powinien określić swoje środowiskowe cele regionalne oraz opracować wskaźniki i środki nadzoru w celu oceny postępów w realizacji tych celów. Przewiduje się włączenie działań i celów szczególnych do dziedziny zapobiegania zanieczyszczeniom.

Ponadto dnia 7 czerwca 2006 r. Komisja opublikowała zieloną księgę zatytułowaną: „W stronę unijnej polityki morskiej: europejska wizja oceanów i mórz”, która podkreśla interakcje i zależności między sektorami związanymi z morzem, w tym w sprawach dotyczących reagowania na zanieczyszczenia mórz i gotowości do zwalczania ich.

4. WZMOCNIENIE I KONTYNUOWANIE DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z REAGOWANIEM NA ZANIECZYSZCZENIA I Z GOTOWOŚCIĄ DO ZWALCZANIA ICH POCZĄWSZY OD DNIA 1 STYCZNIA 2007 R.

4.1 Zwiększenie gotowości do zwalczania zanieczyszczeń po 2007 r.

⁷ Strategia tematyczna dotycząca ochrony i zachowania środowiska morskiego COM (2005) 504 z dnia 24.10.2005 r.

Wzmocnienie spójności polityki wspólnotowej w zakresie gotowości do zwalczania zanieczyszczeń mórz.

Działania podejmowane do chwili obecnej mają duże znaczenie. Przyczyniły się one do powstania pewnych instrumentów ustawodawczych.

W tym samym czasie Komisja, świadoma wagi sprawy, postanowiła kontynuować i wzmocnić istniejące środki, proponując wzrost znaczenia Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego w zakresie reagowania na zanieczyszczenia mórz i gotowości do zwalczania ich.

Komisja wspiera zwiększenie spójności polityki wspólnotowej w tej dziedzinie: wspólnotowe ramy współpracy nie zostaną wznowione w ich aktualnej postaci, ale działania w zakresie gotowości będą kontynuowane i poszerzane, w jak najbardziej właściwych ramach.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego zamierza kontynuować i rozwijać działania w zakresie gotowości

Rola Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego znacznie wzrosła w zakresie gotowości do zwalczania zanieczyszczeń morskich.

Rozporządzenie (WE) nr 1406/2002 ustanawiające Agencję, poprawione rozporządzeniem (WE) nr 724/2004, umożliwiło wprowadzenie w życie pewnych działań w zakresie gotowości do zwalczania zanieczyszczeń mórz. Zgodnie z informacją zawartą w planie działania dotyczącym gotowości i zwalczania zanieczyszczeń węglowodorami (zob. punkt 2.3), Agencja podejmuje również, w kontekście rozporządzenia, działania w dziedzinie gotowości do opracowania skutecznych czynności interwencyjnych.

W 2005 r. Agencja EMSA zorganizowała warsztaty na temat reagowania na zanieczyszczenia mórz oraz opublikowała pracę dotyczącą zastosowania środków rozpraszających. W 2006 r. EMSA kontynuowała organizowanie warsztatów dotyczących reagowania na zanieczyszczenia chemiczne oraz obserwowania zanieczyszczeń przez satelitę.

Zgodnie z planem działania, wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wieloletniego finansowania Agencji⁸, poddany obecnie pod dyskusję⁹, wskazuje, że Agencja będzie kontynuować „działania pomocowe w dziedzinach informacji, koordynacji, współpracy oraz wsparcia operacyjnego”.

W swoim programie roboczym na rok 2007 Agencja podaje, że zamierza kontynuować organizowanie tego rodzaju warsztatów lub badań w przyszłości. Jeżeli zmieni się tryb finansowania tych działań (przetarg lub bezpośrednie organizowanie przez Agencję, raczej niż współfinansowanie), zaczną one realizować cele w wyraźny sposób zbliżone do celów wspólnotowych ram współpracy.

Inne programy wspólnotowe będą spełniać specyficzne cele

⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wieloletniego finansowania Europejskiej Agencji ds. Bezpieczeństwa na Morzu w dziedzinie walki z zanieczyszczeniami spowodowanymi przez statki i zmieniający rozporządzenie (WE) nr 1406/2002.

⁹ Ten wniosek dotyczący rozporządzenia został już przyjęty przez Radę w czerwcu 2006 r., a przez Parlament Europejski we wrześniu 2006 r.

W ramach innych programów wspólnotowych, w szczególności z tytułu polityki spójności i badań naukowych, prowadzone są specjalne działania w zakresie gotowości do zwalczania przypadkowego lub umyślnego zanieczyszczenia, które będą kontynuowane począwszy od 2007 r.

Programy te mogą w szczególności wprowadzać w życie działania odpowiadające niektórym celom wspólnotowych ram współpracy, dla których EMSA nie jest instytucją właściwą: współpracę z właściwymi organami lokalnymi i organizacjami ochrony przyrody, w kwestii zapobiegania zagrożeniom i przeciwdziałania nim; analizy wpływu na środowisko, czy też czyszczenie plaż.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) umożliwi obecnie współfinansowanie, poprzez programy współpracy międzynarodowej INTERREG, środków zapobiegawczych dotyczących, na przykład, nadzorowania przewozów morskich, ochrony stref przybrzeżnych, strategii i planów zarządzania ryzykami, baz danych i wzorów. Poza tym, z tytułu celów 1 i 2 polityki spójności, EFRR oraz fundusz spójności mogą współfinansować inwestycje portowe w celu zmniejszenia zagrożenia wypadkowego oraz wyposażenie do szybkiego reagowania i utylizacji odpadów w razie zanieczyszczenia. Wszelkie współfinansowania mogą być kontynuowane w okresie 2007-2013, zgodnie z trzema celami EFRR (konwergencja, konkurencyjność regionalna i zatrudnienie, współpraca terytorialna) oraz zakresami działania funduszu spójności. Jednak, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, polityka regionalna w tej dziedzinie nie zastąpi funduszu odszkodowań za szkody spowodowane zanieczyszczeniem środowiska (FIPOL).

Podobnie, zanieczyszczenie mórz stanowi jeden z priorytetów, który określił program „Zrównoważony transport naziemny i” w ramach 5. i 6. ramowego programu badań.

Tym sposobem blisko 17 działań poświęconych zanieczyszczeniom mórz rozpoczęto w ramach 6. ramowego programu badań i działania te są kontynuowane. Dotyczą one w szczególności rozwoju i metodologii analiz ryzyka, narzędzi wspomagania decyzyjnego, systemów wykrywania, a także systemów odzyskiwania ropy. Inne projekty badawcze mają na celu zdefiniowanie aktualnej sytuacji w dziedzinie wykorzystania satelitów. Siódmy ramowy program badań (2007-2013) będzie rozwijał działania odniesienia w dziedzinie zanieczyszczenia mórz. Wspólne Centrum Badawcze planuje rozpocząć działanie instytucjonalne mające dotyczące nadzoru morskiego (MASURE).

Wymiana dobrych praktyk na poziomie wspólnotowym będzie kontynuowana

Przy braku przedłużenia wspólnotowych ram współpracy, istnienie komitetu zarządzającego (MCMP) nie zostanie przedłużone w dotychczasowej formie. Komisja jest jednak przekonana, że istnienie takiego wspólnotowego forum wymiany dobrych praktyk przyczynia się do poprawy reagowania na wypadki na szczeblu europejskim.

W związku z tym Komisja postara się dalej organizować specjalne zebrania, co najmniej raz w roku, na których spotykałyby się osoby odpowiedzialne za gotowość do zwalczania i reagowanie na zanieczyszczenia w państwach członkowskich. Zebrania te, które mogą w szczególności być poświęcone wymianie doświadczeń przy wypadkach, odbywać się będą na właściwych forach lub w obrębie Agencji EMSA.

4.2 Wzmocnienie działań związanych z reagowaniem na przypadkowe zanieczyszczenie mórz po 2007 r.

Większa spójność reakcji na poziomie europejskim

Od 2002 r. wspólnotowy mechanizm obrony cywilnej stanowi instrument odniesienia na poziomie wspólnotowym w sprawach dotyczących reagowania na wypadki związane z zanieczyszczeniem mórz. Reakcja w ramach tego mechanizmu, podczas wypadku tankowca Prestige lub wskutek zanieczyszczenia, jakie miało miejsce wzdłuż wybrzeży Libanu, wykazała skuteczność tego środka.

W Rezolucji w sprawie wzmocnienia bezpieczeństwa na morzu, przyjętej dnia 27 kwietnia 2004 r. wskutek prac komisji tymczasowej w sprawie wzmocnienia bezpieczeństwa na morzu (MARE), Parlament Europejski podkreślił wagę współpracy międzynarodowej w kwestii reakcji na wypadki, a także konieczność dobrej koordynacji.

Począwszy od roku 2007, wspólnotowy mechanizm obrony cywilnej będzie nadal instrumentem odniesienia dla reagowania na wypadki zanieczyszczeń na morzu. Wraz z udostępnieniem przez Agencję EMSA statków do zwalczania zanieczyszczeń na drodze Mechanizmu w razie wezwania o pomoc, wystosowanego przez jedno z państw członkowskich, rola Mechanizmu wzmocni się.

W tych ramach Komisja zamierza rozwijać koordynację pomiędzy ośrodkiem monitoringu i informacji (MIC) a jednostką „reagowania na zanieczyszczenia na morzu” Agencji EMSA w celu reagowania na katastrofy w sposób najbardziej skuteczny i spójny. Tak jak udowodnione to zostało przy zanieczyszczeniu u wybrzeży Libanu, Agencja może udzielić pomocy technicznej Komisji podczas katastrof; personel Agencji, dysponując specjalną ekspertyzą, może dostarczyć wsparcia MIC i/lub danemu państwu; Agencja może również wesprzeć państwa członkowskie oraz Komisję przy dostarczaniu i analizie obrazów satelitarnych.

Agencja i MIC sformalizowały porozumienia robocze w celu ułatwienia tej koordynacji: dotyczą one w szczególności systemu wzajemnego ostrzegania, zintegrowania Agencji EMSA ze wspólnym systemem zabezpieczeń komunikacji i informacji w razie nagłej potrzeby, wprowadzonego w ramach Mechanizmu obrony cywilnej (CECIS), udziału Agencji EMSA w zespołach ekspertów wysyłanych na miejsca zdarzeń. Porozumienia te będą w przyszłości regularnie uaktualniane.

Wzmocnienie wsparcia operacyjnego na rzecz państw członkowskich

Komisja pragnie rozwijać wsparcie operacyjne na rzecz państw członkowskich, w szczególności poprzez wykonywanie ekspertyz w nagłych przypadkach, a także poprzez rozpowszechnianie, w państwach członkowskich, doświadczeń zdobytych w takich sytuacjach.

Mechanizm ten, dzięki sieci łączącej organy administracji państw członkowskich przez 24 godziny na dobę, będzie nadal zapewniał użyteczną pomoc operacyjną, w szczególności poprzez wymianę informacji na temat istniejących potrzeb. Komisja pragnie poprawić zbieranie danych w razie wypadku oraz systematyczne rozpowszechnianie uaktualnień na rzecz państw uczestniczących.

Komisja będzie kontynuowała współpracę z innymi organizacjami międzynarodowymi, które również uczestniczą w reagowaniu, na mocy umów regionalnych, takimi jak agencje Narodów Zjednoczonych, tak jak to miało miejsce podczas zanieczyszczeń w Libanie.

Wspólnotowy System Informacji (CIS) wykorzystuje w szczególności środki udostępnione przez Agencję EMSA. Zarządzanie Wspólnotowym Systemem Informacji przez Komisję, zajmujące w ramach współpracy miejsce centralne, w przyszłości będzie kontynuowane.

5. WNIOSKI

Przez niemal trzydzieści lat działalność wspólnotowa w dziedzinie przypadkowego lub umyślnego zanieczyszczenia mórz zwiększyła swój zasięg: współpraca między państwami członkowskimi, początkowo nieformalna, obecnie opiera się na instrumencie odniesienia na poziomie wspólnotowym w celu ułatwienia reagowania: na mechanizmie obrony cywilnej. Doświadczenia niedawnych katastrof wykazały, że reakcja Europy, skoordynowana z właściwymi organami międzynarodowymi w sprawie zanieczyszczenia mórz i ze wsparciem Agencji EMSA, była szybka i skuteczna.

Wypadki zanieczyszczenia mórz, które zdarzyły się w przeszłości, wywarły istotny wpływ na środowisko. Unia powinna dołożyć wszelkich starań, by uniknąć powtórzenia takich katastrof: działania dotyczące gotowości do zwalczania zanieczyszczeń są w związku z tym jeszcze bardziej niezbędne niż wcześniej. Mimo wygaśnięcia wspólnotowych ram współpracy, Komisja zamierza, począwszy od roku 2007, kontynuować i rozwijać swoje działania w zakresie zwalczania zanieczyszczeń powodowanych przez statki. Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego będzie odgrywać coraz bardziej istotną rolę w tej dziedzinie. Dzięki temu, począwszy od 2007 roku, działania wspólnotowe będą jeszcze skuteczniejsze.